

Ergo non potuit sibi communicari infinita potentia, quæ est omnipotentia.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod unumquodque est activum, secundum quod est ens actu: unde quanto aliqua habent deficientius esse, tanto minus sunt activa: sicut pater de materia prima, in qua non est activa potentia, quia tenet ultimum gradum in entibus, & ideo potentia activa commensuratur essentia. Et propter hoc, sicut animæ Christi non potuit communicari quod haberet infinitatem essentia, ita nec omnipotentia sibi communicari potuit, nec alicui creaturæ communicari potest. Credo tamen quod omnis potentia quæ alicui creaturæ communicari potest, sibi communicata fuit multo abundantius, ut scilicet materia elementaris magis obediret sibi ad nutum quam activis qualitatibus, vel etiam virtuti cœlesti; & quod magis potuisset movere cœlum quam aliquis Angelus; si tamen Angeli movent orbem.

Ad primum ergo dicendum, quod omnipotentia data est Christo quantum ad personam ab æterno, sed quantum ad naturam humanam in ipsa conceptione: non quod natura humana, vel aliqua pars ejus omnipotentia informaretur, ut omnipotens dici possit; sed secundum modum quo & alias proprietates communicant sibi naturæ propter unitatem hypostasis: tamen in resurrectione manifestata est: & ideo tunc data dicitur, secundum illum modum loquendi quo res dicitur fieri quando innotescit.

Ad secundum dicendum, quod Christus habuit omnium rerum scientiam, non tantum speculative, sed etiam practicam: non quidem qua ipsas res faceret, sed scivit qualiter a Deo sunt factæ. Scientia autem practica, quamvis sit quodammodo causâ operationis, in quantum dirigit in opere, non tamen est sufficienter causa: quia ab ipsa non producit res, nisi adsit potentia activa rei: unde Christus habuit omnem scientiam practicam quidem, sed non practice, quia non ordinavit ad opus.

Ad tertium dicendum, quod universalitas impossibilium Deo commensuratur divinæ essentia: quia secundum hoc infinita potest, quia habet esse non limitatum. Sed universalitas eorum quæ scit, scientia visionis, non commensuratur essentia ejus, etiam si mundus duraret semper, per hunc modum quo modo est: quia semper posset plura facere secundum unumquodque tempus quam quæ fecit, & plures species, & plura rerum genera, & plures mundos. Et ideo quamvis omnium scientia qua Deus scit scientia visionis, sit communicata animæ Christi; non tamen omnipotentia qua Deus potest facere, sibi communicari potuit, sicut nec essentia infinita.

Ad quartum dicendum, quod in omnipotentia includuntur omnia ad quæ divina potentia se extendit ex infinitate suæ essentia, secundum quam est activa infinitorum secundum quemlibet modum; sed in scientia omnium, quæ dicitur Christo communicata, non includuntur omnia quæ Deus potest facere, ut dictum est: & ideo omnipotentia communicari non potuit, nisi habenti essentiam infinitam, sicut nec scientia omnium simpliciter quæ Deus potest facere, nisi comprehendenti essentiam infinitam, ut prius dictum est.

Ad quintum dicendum, quod potentia intellectus agentis non est ut faciat omnia simpliciter, sed ut faciat omnia esse intelligibilia: & ideo ratio non est ad propositum.

EXPOSITIO TEXTUS.

In nullo creatura Creatori æquatur. Intelligendum est quantum ad rationem rei habitæ; & quantum ad modum habendi: quia etsi aliquid idem conveniat Deo, & creaturæ; non tamen secundum eundem modum, vel eandem rationem.

Nemo novit quæ sunt Dei nisi Spiritus Dei. Non excluduntur per hoc Pater, & Filius, qui habent eandem cognitionem quam & Spiritus Sanctus.

Naturaliter capax est scientia. Est enim facta anima ad cognoscendum omnia, non autem ad faciendum omnia.

DISTINCTIO XV.

De hominis defectibus, quos assumpsit, Christus in humana natura.

Illud quoque præmittendum non est, quod Dei Filius naturam hominis accepit passibilem, animam passibilem, carnem passibilem, & mortalem. Ut enim probaretur verum corpus habere, suscepit defectus corporis, scilicet famem, & sitim, & hujusmodi; & ut veram animam probaretur habere, suscepit defectus animæ, scilicet tristitiam, timorem, dolorem, & hujusmodi. Omnis autem sensus animæ est: non enim caro sentit, sed anima utens corpore vel instrumento. Unde Augustinus super Genes. Lib. XII. cap. xxiv. „ Non corpus sentit, sed anima per corpus, quo velut nuntio utitur ad (1) formandum in seipsa quod extrinsecus nuntiatur. “ Si ergo anima quod foris est, per corpus tamquam instrumentum videt, vel audit; ita etiam per corpus quædam sentit mala quæ sine corpore non sentiret, ut famem, & sitim, & hujusmodi; unde non immerito defectus corporis dicuntur. Quædam autem non per corpus, immo etiam sine corpore sentit, ut est timor, & hujusmodi. Sentit igitur anima dolores; sed quosdam per instrumentum corporis, quosdam vero non. Suscepit autem Christus sicut veram naturam hominis, ita & veros defectus hominis, sed non omnes. Assumpsit enim defectus pœnæ, sed non culpæ: nec tamen omnes defectus pœnæ, sed eos omnes quos eum assumere homini expediebat, & suæ dignitati non derogabat. Sicut enim (2) per hominem homo factus est, ita per eum hominis defectus suscepit. Suscepit enim de nostro, ut de suo nobis tribueret, & ut nostrum tolleretur. Suscepit nostram vetustatem, ut suam nobis infunderet novitatem. Simpliciter accepit ille vetustatem, idest pœnæ, ut nostram duplam consumeret, idest pœnæ, & culpæ.

(1) Al. confirmandum. (2) Forte hic, & infra legendum propter.

Qua-

... (3) Ad marginem editi. Venetæ an. 1593. hæc notantur: Epist. x. ad Flavianum, cap. 111. & serm. de nativ. Domini, Exultemus: & Damascenus Lib. IV. orth. Fid. cap. xiv.

Qualiter accipiendum sit illud quod ait Leo Papa. (3)

Tradit auctoritas, quod Dominus noster in se suscepit omnia infirmitatis nostræ præter peccatum. Quod nisi accipiatur de illis tantum quæ eum sumere pro nobis oportuit, & decuit; falsum esse probabitur. Non enim assumpsit ignorantiam aliquam, cum sit ignorantia quædam quæ defectus est, neque peccatum est, scilicet ignorantia invincibilis. Nam vincibilis peccatum est; si tamen de his quæ nobis expedit scire. Sunt enim quædam quorum scientia non affert, vel ignorantia non impedit salutem: & forte talium rerum ignorantia defectus non est. Constat autem in nobis esse ignorantiam, atque difficultatem volendi, vel faciendi bonum, quæ ad miseriam nostram pertinent. Unde Augustinus in Lib. III. de lib. arb. cap. xviii. „ Approbare, inquit, falsa pro veris, ut erret invitus, & resistente, atque torquente dolore carnalis vinculi, non posse à libidinis operibus temperare: non est natura instituti hominis, sed pœna damnati: ex qua miseria peccantibus justissime inflicta, liberat Dei gratia: quia sponte homo libero arbitrio cadere potuit, non autem surgere: ad quam miseriam pertinet ignorantia, & difficultas quam patitur omnis homo ab exordio nativitatibus suæ: nec ab isto malo quisquam nisi gratia Dei liberatur. “ Ecce evidenter dicit hic Augustinus, ignorantiam qua quisque invitus falsa pro veris approbat, & difficultatem qua non potest temperare se à malo, ad miseriam nostram pertinere, & pœnam esse hominis. Hæc autem Christus non habuit. Non igitur accepit omnes defectus nostræ infirmitatis præter peccatum.

Quod ignorantia talis, & difficultas non sit peccatum.

SED forte aliquis dicit, illa esse peccatum. Cui obviat quod Augustinus tradere videtur, hoc scilicet Deum inculpabiliter ante peccatum in exordio conditionis homini potuisse tradere, ut essent ei naturalia, ita in Lib. Reract. I. cap. ix. inquit: „ Ignorantia, & difficultas etiam si essent hominis primordia naturalia, nec sic culpandus Deus, sed laudandus esset. Sed si hæc homo in primordio naturaliter habuisset, numquid in eo essent defectus, & pœnæ? Si defectus, & pœna ei indita fuissent ante peccatum; injuste cum eo agi videretur, si ante culpam sentiret pœnam. Ob hoc sane dicimus, illa non fuisse defectus, vel pœnas, si homini naturaliter infuissent; sicut non fuit homini ante peccatum nondum gratiam adepti defectus, sive pœna, non posse proficere. Sed postquam gratiam recepit, per quam proficere potuit, & ad tempus etiam profecit, eamque culpa sua post amisit, simulque proficiendi facultatem perdidit: defectus fuit ei, & pœna, non posse proficere, scilicet malum declinare, & bonum facere. “ Omnes igitur defectus nostros suscepit Christus, præter peccatum, quos ei conveniebat suscipere, & nobis expediebat. Sunt enim plura ægritudinum genera, & corporis vicia, à quibus omnino immunis extitit: quos enim defectus habuit, vel ad ostensionem veræ humanitatis, ut timorem, & tristitiam; vel ad impletionem operis ad quod venerat, ut passibilitatem, & mortalitatem; vel ab immortalitatis desperatione spem nostram erigendam, ut mortem, suscepit.

Quod sola voluntate illos defectus suscepit, non necessitate conditionis suæ.

HOS autem defectus non conditionis suæ necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. Veros quidem habuit defectus, sicut & nos, sed non ex eadem causa: nos enim ex peccato originali hos defectus trahimus, sicut Apostolus insinuat dicens (Rom. viii. 10.) „ Corpus quidem propter peccatum mortuum est; “ idest, necessitatem moriendi habet in se: Christus autem non ex peccato hujusmodi habuit defectus, quia sine peccato est conceptus, & natus, & in terris conversatus; sed ex sola miserationis voluntate de nostro in se transtulit veram infirmitatem, sicut veram carnem accepit; quam sine omni infirmitate assumere potuit, sicut eandem absque culpa accepit.

Auctoritatibus probat, Christum secundum hominem vere dolores sensisse, & timuisse.

SED quia nonnulli de sensu in passione humanitatis Christi male sensisse inveniuntur, asserentes similitudinem, atque imaginem passionis, & doloris Christum hominem pertulisse, sed nullum omnino dolorem, vel passionem sensisse; auctoritatum testimoniis eos convincentes, indubitabile faciamus quod supra diximus. Propheta Isaias dicit (cap. lv. 4.) „ Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit: “ & Veritas ipsa in Evangelio ait (Marc. xiv.) „ Tristis est anima mea usque ad mortem: “ ubi etiam legitur: „ Cœpit Jesus pavere, & tædere. “ Propheta etiam ex persona Christi ait (Psal. lxxxvii. 4.) „ Repleta est malis anima mea: “ quod exponens Augustinus ait: „ Non vitium, & peccatis, sed humanis malis, id est doloribus, fuit repleta anima Christi; quibus ipsa compatitur carni. Non enim dolor corporis potest esse sine anima; dolere autem anima, etiam non dolente corpore, potest. Hos autem humanæ infirmitatis defectus, sicut ipsam carnem, ac mortem, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. “ Ambrosius etiam in Lib. II. de Fide, cap. 111. sic ait: „ Scriptum est, Matth. xxvi. 39. Pater, si possibile est, transeat à me calix iste. Timet ergo Christus; & dum Petrus non timet, Christus timet. Petrus dixit, Joann. xiiii. 37. Animam meam pono pro te: Christus dicit, ibid. xii. 27. Anima mea turbatur. Utrumque verum est, & rationis plenum, quod & ille qui est inferior, non timet; & ille qui superior est, gerit timentis affectum. “ Idem in eodem: „ Ut homo turbatur, ut homo fiet, ut homo crucifigitur: per naturam hominis & tædiavit; & resurrexit Christus: Non turbatur ejus virtus, non turbatur ejus Divinitas; sed turbatur anima, secundum humanæ fragilitatis assumptionem. “

(3) Ad marginem editi. Venetæ an. 1593. hæc notantur: Epist. x. ad Flavianum, cap. 111. & serm. de nativ. Domini, Exultemus: & Damascenus Lib. IV. orth. Fid. cap. xiv.

tionem turbatur: nam qui suscepit animam, suscepit etiam animæ (4) passionem; non enim eo quo Deus erat, aut turbari, aut mori posset. Idem in eodem: „Suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, qui crucem prædico. (5) Ut homo habuit tristitiam quam meo suscepit affectu: mihi com- patitur, mihi tristis est, mihi dolet. Ergo pro me, & in me doluit, qui pro se nihil habuit quod dole- ret. Doles igitur, Domine Jesu, mea vulnera, non tua: quia tu non pro te, sed pro me doles. Hieronymus (Pelagius) quoque in explanatione fidei (ad Damas. circ. med.) ait: „Nos ita dicimus hominem passibilem à Dei Filio susceptum, ut Deitas impassibilis permaneret. Passus est enim Dei Filius non pu- tative, sed vere, omnia quæ Scriptura testatur, secundum illud quod pati poterat, scilicet secundum substantiam assumptam. Licet ergo persona Filii suscepit passibilem hominem, ita tamen ejus habita- tione secundum suam substantiam nihil passa est, ut tota Trinitas, quam impassibilem necesse est con- fiteri. His aliisque auctoritatibus perspicuum fit Christum vere passibilem assumpsisse hominem, atque in eo defectus, & affectus nostræ infirmitatis suscepisse; sed, voluntate, non necessitatis conditione.

Hic ponit quæ prædictis adversari videntur.

Quædam tamen reperiuntur in sanctorum tractatibus quæ præmissis adversari videntur. Nam super il- lum locum Psal. xxi. „Clamabo, & non exaudies,“ Augustinus tradere videtur, Christum nec vere timuisse, nec vere tristatum esse sic dicens: „Quomodo hoc dicit, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus? I. Petr. 11. 22. Sed nobis de corpore suo hoc dicit: corporis enim sui, idest Ecclesiæ, gerebat personam; sicut & alibi cum dixit, Matth. xxvi. 39. Transeat à me calix iste: pro nobis loquitur: nisi forte putetur timuisse mori. Sed non vere timebat Dominus pati, tertia die resurrec- turus, cum arderet Paulus dissolvi, & esse cum Christo (Philipp. 1.) Non enim fortior est miles quam Imperator. (6) Miles ergo coronandus gaudet mori, & Dominus (7) coronaturus timet mortem? Sed infirmitatem nostram representans, pro suis infirmis qui timent mori, hoc dixit. Vox illorum erat. Hieronymus etiam ait: „Erubescant qui putant Salvatorem timuisse mortem, & passionis pavore dixisset: Transeat à me calix iste.“ (8)

Determinatio auctoritatum.

Nam autem in sacris litteris aliqua adversa diversitas esse putetur, harum auctoritatum verba in hunc mo- dum accipienda dicimus, ut non veritatem timoris, & tristitiæ, vel (9) propassionem; sed timoris, & tristitiæ necessitatem, & passionem à Christo removisse intelligantur. Habuit enim Christus verum timo- rem, & tristitiam in natura hominis, (10) at non sicut nos, qui membra ejus sumus. Nos (11) enim cau- sa peccati nostri his defectibus necessario subjacemus, & in nobis sunt isti defectus secundum propassio- nem, & passionem; sed in Christo non nisi secundum propassionem. Sicut enim in peccatis gradus quidam notantur, passio, & propassio; ita & in affectibus pœnalibus. Afficitur enim quis interdum timore, & tristitia, ita ut mentis intellectus moveatur non inde à rectitudine, vel à Dei contemplatione; & tunc propassio est. Aliquando vero movetur, & turbatur; & tunc passio est. Christus vero non ita fuit turba- tus in anima timore, vel tristitia, ut à rectitudine, vel à Dei contemplatione aliquatenus declinaret. Secun- dum quem modum intelligitur cum dicitur (12) vel timuisse, vel tristis fuisse: unde Hieronymus super Matth. (cap. xxvi.) ubi legitur: „Cœpit contristari, & mœstus esse:“ Ut veritatem (inquit) probaret ho- minis assumpti, vere contristatus est. Sed non passio ejus dominatur animo; verum propassio est: unde ait: Cœpit contristari. Aliud est enim contristari, aliud incipere contristari; quod est, aliter contristatur, quis per propassionem, aliter per passionem. Ideoque secundum hanc distinctionem aliquando dicitur Christus non vere timuisse, aliquando vere timuisse: quia verum timorem habuit, & tristitiam; sed non secun- dum passionem, neque ex necessitate conditionis. Unde Augustinus in Psalm. xciii. post med. ex his causis volens assumi dictorum intelligentiam, dicit, Christum non vere timuisse vel tristatum esse: (13) & subiungit in continenti, veram tristitiam habuisse his verbis. „Infirmos in se se præfigurans Dominus ait, (Matth. xxvi.) 39. Pater, si fieri potest, transfer à me calicem istum. Non enim vere timebat Dominus pati, tertia die resurrecturus, cum arderet Paulus dissolvi, & esse cum Christo. Phil. 1. Iste gaudet coronandus, & tristis est Dominus coronaturus? Ecce hic videtur Augustinus tristitiam, & timorem à Christo removere. Continuo autem subjungit: „Sed tristitiam sic assumpsit, quomodo carnem: fuit enim tristis, ut Evan- gelium dicit. Si enim non tristis fuit, cum Evangelium dicat, Matth. xxvi. 38. Tristis est anima mea usque ad mortem: ergo & quando dicit, Dormivit Jesus, non dormivit; vel quando dicit manducasse, non manducavit: & ita nihil sanum relinquetur, ut dicatur etiam quia corpus ejus non erat verum. Quid- quid ergo de illo scriptum est, verum est, & factum est. Ergo & tristis fuit. Sed voluntate tristitiam sus- cepit veram, quomodo voluntate carnem veram. Ecce aperte noscitur eundem sibi in his verbis contra- di-

(4) Sive passiones, ut Ambrosii textus. (5) Nicolai: Ut homo habuit tristitiam meam: mea est quam meo suscepit affectu. (6) Nicolai, & in Psalm. xciii. (7) Al. coronatus. (8) Addit Nicolai: Vel sic super Matth. xxvi. ad illa verba, Tristis est, &c. „Contristabatur non timore patiendi, quia ad hoc venerat ut pa- teretur, & Petrum timiditatis arguerat; sed propter infelicissimum Judam, & scandalum omnium Apos- torum, & rejectionem populi Judæorum, & eversionem misere Hierusalem. Si autem tristitiam animi, non affectum Salvatoris erga perituros, sed passionem hæretici interpretantur, respondeant, quomodo ex- ponunt illud quod ex persona Dei per Ezechielem dicitur (cap. xvi. vers. 43. secundum 70. interpretes) Et in omnibus his contristabas me. Ut & infra in illa verba, Transeat à me calix, &c. „Postulat non ti- more patiendi, sed misericordia prioris populi, ne ab illis bibat calicem propinatum. Unde & signanter non dixit: Transeat à me calix, sed calix iste, idest populi Judæorum, qui excusationem ignorantie habere non potest, &c.“ (9) Al. passionem. (10) Al. & non. (11) Al. autem. (12) Al. non timuisse. (13) Al. & incontinenti.

dicere, nisi varias dictorum discerneret causas, ex quibus intelligentia verborum assumenda est. Si enim discernatur intelligentiæ causa prædictorum verborum, nihil occurrit contradictionis.

De quibusdam Hilarii capitulis valde obscuris, quæ videntur communi sententiæ obviare.

Verumtamen magis movent, ac difficiliorem afferunt quæstionem verba Hilarii, quibus videtur tradere ictus, & vulnera, & hujusmodi, sic in Christum incidisse, ut passionis dolorem non incuterent: sicut telum tractum per aquam, vel ignem, vel aera, ea facit quæ & cum trahitur per corpora animata, quia per- forat, & compungit, non tamen dolorem ingerit, quia non sunt ille res doloris capaces: ita & corpus Chris- ti sine sensu pœnæ, vim pœnæ excepisse dicit: quia sicut corpus nostrum non habet talem naturam ut va- leat calcare undas, ita corpus Christi dicit non habuisse naturam nostri doloris, quia non habuit naturam ad dolendum. Ait enim Hilarius in X. Lib. de Trin. „Unigenitus Deus hominem verum secundum similitudi- nem nostri hominis, non deficiens à se Deo, sumpsit; in quem quamvis ictus incideret, aut vulnus descenderet, aut nodi concurrerent, aut suspensio elevaret; afferrent quidem hæc imperum passionis, non tamen dolorem passionis inferrent: ut telum aliquod aquam perforans, vel ignem compungens, vel aera vulnerans, omnes quæ passionem naturæ suæ infert, ut perforat, ut compungat, ut vulneret; sed naturam suam in hoc passio illata non retinet, dum in natura non est vel aquam forari, vel compungi ig- nem, vel aera vulnerari; quamvis naturæ sit teli, vulnerare, & compungere, & forare. Passus invenitur quidem Christus dum cæditur, dum suspenditur, dum moritur; sed in corpus irruens passio, nec non fuit passio, non tamen naturam passionis exerceat, dum & pœnali ministerio pœna deservit, & virtus cor- poris sine sensu pœnæ vim pœnæ in se deservientis excepit. Habuit sane illud Domini corpus doloris nos- tri naturam; si corpus nostrum id naturæ habet ut calcet undas, (14) & desuper eat fluctus, nec clausæ domus obstaculis arceatur. At vero si Domini corporis solum ista natura sit, (15) ut sua virtute feratur in humidis, & sistat in liquidis, & exstructa transcurrat; quid per naturam humani corporis carnem ex Spi- ritu Sancto concepimus? Caro illa de cœlis est, & homo ille de Deo est, habens ad patiendum corpus, & passus est; sed naturam non habens ad dolendum. Item in eodem (inferius). „Videamus, an ille passionis ordo infirmitatem in Domino doloris (16) permittat intelligi. Dilatis enim causis, ex quibus metum Domino hæresis adscribit, res ipsas ut gestæ sunt (17) inferamus. Nec enim fieri potest ut timor ejus significetur in verbis, cujus fiducia (18) contineatur in factis. Timuisse igitur hæretico passionem vi- detur. Sed ob ignorantiam hujus errorum Petrus & satanas, & scandalum est. An ne timuit qui armatis obviis prodit? Et in corpore ejus infirmitas fuit ad cuius occursum consternata persequentium agmina su- pinatis corporibus conciderunt? Quam igitur infirmitatem dominatam hujus corpori credis, cujus tantam habuit natura virtutem? Sed forte dolorem vulnerum timuit? Quem rogo, o tu dominicæ infirmitatis as- sertor, penetrantis carnem clavi habuit terrorem qui excisam aurem solo restituit tactu? Producens au- tem hæc manus, clavum dolet, & sentit vulnus qui alteri dolorem vulneris non reliquit? Pungens carnis metu tristis, cujus tactu caro post cædem sanatur? Idem: (19) „Collatis igitur dictorum, gestorumque virtutibus, demonstrari non est ambiguum, in natura corporis ejus infirmitatem corporeæ naturæ non fuisse, & passionem illam, licet illata corpori sit, non tamen naturam dolendi corpori intulisse. Quia licet for- ma corporis nostri esset in Domino, non tamen vitiosa infirmitatis nostræ forma erat in corpore, quod ex conceptu Spiritus Sancti Virgo progenuit. Audisti lector verba Hilarii, quibus dolorem excludere vide- tur. Sed si, excussa sensus, & impietatis hebetudine, præmissa diligenter intendas, arque ipsius Scripturæ circumstantiam inspicias; dictorum rationem, atque virtutem percipere utrumque poteris, & intelligentiam arguere non attentabis. Intelligitur enim ea ratione dixisse dolorem passionis in Christum non incidisse, & virtutem corporis Christi excepisse vim pœnæ sine sensu pœnæ: quia causam, & meritum doloris in se non habuit: quod videtur notasse ubi ait: „Non habens naturam ad dolendum:“ & ideo non judicanda est caro illius secundum naturam nostri corporis, nec in eo etiam dominium habuit passio. Ita etiam non habuit naturam ad timendum, vel tristandum: quia non habuit talem naturam in qua esset causa timoris, vel tristitiæ. Itaque necessitas timendi non fuit in eo, sicut est in nobis; nec natura doloris fuit in eo, sicut in nobis. Tristitiam tamen in eo fuisse consequenter asserit; sed causam ejus extitisse non suam mortem, sed defectum Petri, & aliorum Apostolorum. Dicit enim, Christum non propter mortem, sed usque ad mortem tristem fuisse. His verbis interrogo quid sit tristem esse usque ad mortem. Non enim ejusdem significationis est, tristem esse propter mortem, & usque ad mortem. Quia ubi propter mortem tristitia est, illic mors cau- sa tristitiæ est; ubi vero tristitia usque ad mortem est, mors non tristitiæ causa est, sed finis. (20) Adeo au- tem non propter mortem suscepta est tristitia, ut sit destituta per mortem. Non ergo sibi tristis est, sed illis qui in scandalo per infirmitatem carnis erant futuri; quos monet orare, ne inducantur in tentationem, qui ante polliciti erant se non scandalizari.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam Magister determinavit de his quæ Chris- tus cum natura humana assumpsit ad dignitatem pertinentia, hic determinat de his assumptis quæ pertinent ad defectum: & dividitur in duas partes. Primo determinat de defectibus quos Christus cum

In III. Sent. Tom. III. X 2 cum
(14) Nicolai: Et super fluctus eat, & peneiret solida, nec clausæ &c. (15) Al. ut feratur &c. (16) Ni- colai addit corporalis. (17) Idem conferamus. (18) Al. continuatur. (19) Nicolai addit (rursus post multa,) (20) Al. A Deo.

cum humana natura assumpsit Christus; secundo ostendit quæ fuit causa assumptionis, ibi: *Hos autem defectus non conditionis suæ necessitate, sed miserationis voluntate suscepit.* Prima iterum in duas partes. Primo ostendit quod Christus in natura nostra accepit defectus pœnales, & non culpæ; secundo ostendit quos de pœnalibus defectibus non assumpsit, ibi: *Tradit auctoritas quod Dominus noster in se suscepit omnia infirmitatis nostræ præter peccatum.* Circa quod duo facit. Primo ostendit quos defectus pœnales non suscepit ex parte animæ; secundo quos defectus corporales non suscepit, ibi: *Sunt enim plura ægritudinum genera, & corporis vitia, à quibus omnino immunis extitit.* Circa primum duo facit. Primo ostendit quod Christus non suscepit ignorantiam, aut difficultatem ad bonum faciendum; secundo ostendit quod hæc non sunt culpa, sed pœna, ibi: *Sed forte dicit aliquis illa esse peccatum.*

Sed quia nonnulli de sensu in passionē humanitatis Christi male sensisse inveniuntur... indubitabile facimus quod supra diximus. Hic excludit errorem, & duo facit. Primo objicit contra errantes; secundo solvit illa quæ pro se illi inducebant, ibi: *Quaedam tamen reperitur in sanctorum tractatibus quæ præmissis adversari videntur.* Et hæc dividitur in duas. Primo solvit objectiones de passionibus, quas dixerant esse animæ tantum, sicut tristitia, & hujusmodi; secundo solvit de illis quæ sunt animæ per corpus, sicut est dolor sensibilis, ibi: *Verumtamen magis movent, ac difficiliorem afferunt quæstionem verba Hilarii.* Circa primum tria facit. Primo ponit objectionem; secundo solvit, ibi: *Ne autem in sacris litteris aliqua adversa diversitas esse putetur, harum auctoritatum verba in hunc modum accipienda dicimus: tertio solutionem confirmat, ibi: Unde Augustinus ex his causis volens assumi dictorum intelligentiam, dicit.*

Verumtamen magis movent, ac difficiliorem afferunt quæstionem verba Hilarii. Hæc pars etiam dividitur in duas. Primo ponit objectionem; secundo solvit, ibi: *Sed si excussa sensus, & impietatis hebetudine, præmissis diligenter intendas... dictorum rationem, atque virtutem percipere utcumque poteris.*

QUÆSTIO I.

HIC est duplex quæstio. Primo de his defectibus in generali. Secundo specialiter de passionibus animæ.

Circa primum quærentur tria.
Primo. Utrum Christus debuerit assumere naturam humanam cum hujusmodi infirmitatibus.

Secundo. Utrum omnes nostros defectus suscipere debuerit.

Tertio. Utrum hos defectus quos assumpsit, contraxerit.

ARTICULUS I.

Utrum Christus naturam humanam cum defectibus, & infirmitatibus accipere debuit.

III. P. quæst. XIV. art. 1.

1. **A**D primum sic proceditur. Videtur quod Christus humanam naturam cum infirmitatibus hujusmodi defectuum suscipere non debuit. Christus enim per suam incarnationem votis antiquorum patrum satisfecit. Isaia **LXI. 9.** dicitur ad exprimendum desiderium sanctorum patrum: *Consur-*

ge, conurge, induere fertilitatem brachium Domini. Ergo non debuit venire indutus infirmitate carnis.

2. Præterea. Hujusmodi defectus pœnae sunt. Sed pœna non est iusta, nisi ubi culpa est. Cum igitur absque omni culpa fuerit, videtur quod pœnales defectus suscipere non debuit.

3. Præterea. Contraria contrariis curantur. Sed Christus venerat curare nostras infirmitates. Ergo debuit contraria assumere, scilicet robur, & fortitudinem.

4. Præterea. Ipse venerat ad vincendum diabolum. Sed vincere est opus fortitudinis. Ergo non debuit assumere infirmitatem.

5. Præterea. Sicut culpa derogat justitiæ, ita infirmitas derogat virtuti. Sed Christus non debuit assumere defectus culpæ, ne derogaretur divinæ justitiæ. Ergo similiter nec debuit suscipere infirmitates pœnales, ne derogaretur divinæ virtuti.

6. Præterea. Ipse venerat ad hoc quod homines in divinam cognitionem adduceret. Sed per infirmitates magis à sui cognitione abducebat, ut dicitur Isaia **LIII. 2.** *Vidimus eum... despectum:* & sequitur: *unde nec reputavimus eum.* Ergo non debuit hujusmodi infirmitates assumere.

Sed contra. Hebr. **II. 18.** *In eo in quo passus est, & tentatus, potens est & his qui tentantur, auxiliari.* Sed Christus ad auxiliandum hominibus venerat. Ergo debuit eorum defectus suscipere.

Præterea. Christus venerat ad redimendum genus humanum. Sed opus redemptionis congrue compleri non poterat nisi per passionem, ut infra dicitur. Ergo debuit defectus assumere, secundum quos passibilis fuit.

Præterea. Christus ad hoc venerat ut esset mediator inter nos & Deum. Ergo debuit communicare cum utroque. Cum Deo communicavit in justitia. Ergo nobiscum debuit communicare in pœna.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod Christus ad hoc venit, ut humanum genus in Deum reduceret, à quo per peccatum abductum erat. Et ideo, sicut mediator, ea quæ Dei sunt, in nos transfundit, scilicet gratiam, & justitiam, & ea quæ nostra sunt quodammodo in Deum: non autem nostra quæ à nobis tantum sunt, non à Deo, scilicet peccata, quia per hæc ad Deum non ordinamur, sed magis deordinamur ab eo; sed ea quæ à Deo in nobis sunt, quæ omnia in se ordinata sunt, & ad ipsum nos ordinantia. Et ideo ea quæ fecit in nobis Deus, transiit in Deum, non quidem in naturam divinam, sed in personam ea assumendo. Fecit autem Deus in nobis naturam, & perfectiones naturæ, & defectus pœnales, & etiam quosdam naturales, sicut indigentiam cibi, quam etiam homo in statu innocentiae habuisset: & ideo hos defectus simul cum natura in sua persona suscepit: hæc enim in sua persona suscipere, est ipsa Deo repræsentare ad placandum ipsum nobis.

Ad primum ergo dicendum, quod desiderium sanctorum patrum fuit ut veniret in fortitudine spiritali, scilicet gratiæ, & scientiæ, & virtutis, quæ per hos defectus quos Christus assumpsit, non impeditur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis culpa non præcesserit in ipso, tamen præcessit in natura humana, quam Deo reconciliare venerat: & ideo in quantum consideratur ut gerens vicem totius naturæ in satisfaciendo pro ipsa, quidquid in natura humana ad defectum pertinens, rationem justæ pœnæ habet, etiam in ipso habuit.

Ad

Ad tertium dicendum, quod infirmitas curatur optime per curationem suæ causæ, & per consequens per contraria causæ. Causa autem horum defectuum in nobis est culpa: & ideo per contraria culpæ hos defectus curare debuit, scilicet per gratiam, & virtutes.

Ad quartum dicendum, quod venerat vincere fortem per justitiam, satisfaciendo: & ideo oportuit quod haberet defectus, secundum quos satisfaceret. Et præterea per fortitudinem oppositam istis defectibus non vincitur diabolus, sed per fortitudinem virtutis, & gratiæ.

Ad quintum dicendum, quod culpa non solum repugnat Deo, quia in ipsum non cadit, sed etiam quia ab ipso separatur: quia est perversitas voluntatis, secundum quam anima (1) nata est Deo conjungi: sed infirmitas quamvis in Deum non cadat, tamen à Deo non separatur: & ideo non est similis ratio.

Ad sextum dicendum, quod Christus non venerat manifestare se secundum humanam naturam, sed secundum divinam: unde dixit: (2) *Ego non quero gloriam meam, sed ejus qui me misit.* Gloriam autem Dei magis clarificavit per assumptam infirmitatem, in quantum inventum est quod id quod est infirmius Dei, est potentius hominibus: **I. Corinth. 1.**

ARTICULUS II.

Utrum omnes defectus præter peccatum accipere debuit.

III. P. quæst. XIV. art. 2.

1. **A**D secundum sic proceditur. Videtur quod Christus debuit omnes defectus præter peccatum assumere. Hebr. **II. 17.** dicitur, quod debuit per omnia fratribus assimilari, ut misericors fieret. Sed misericordia respicit omnem miseriam. Ergo debuit omnes nostros defectus assumere.

2. Præterea. Sicut dicit Damascenus, **Lib. III. de Fide orth. cap. XVIII.** quod est inassumibile, est incurabile. Sed ipse venerat omnes nostros defectus curare. Ergo debuit omnes suscipere.

3. Præterea. In susceptione nostrorum defectuum manifestatur Christi humilitas. Sed ipse humiliatus est quantumcumque humiliari potuit, ut dicit Bernardus. Ergo ipse debuit omnes nostros defectus suscipere.

4. Præterea. Omnes defectus æqualiter dedecent Dei majestatem. Si ergo aliquos suscepit, eadem ratione omnes suscipere debuit.

5. Præterea. Ipse curavit naturam nostram per gratiam, & infirmitatem, quam accepit. Sed ipse accepit omnem gratiam. Ergo omnem defectum suscipere debuit.

Sed contra. Christus, qui totam humanam naturam curare venerat, debuit integram naturam habere. Sed quidam defectus sunt qui integritati naturæ repugnant, sicut cæcitas, & defectus membrorum. Ergo non omnes defectus debuit habere.

Præterea. Christus debuit esse perfectus in gratia. Sed quidam defectus sunt qui perfectioni gratiæ repugnant, sicut ignorantia, & difficultas ad bonum. Ergo non omnes defectus habere debuit.

Præterea. Contraria nata non sunt fieri in eodem. Sed quædam infirmitates sunt sibi contrariæ ex con-

(1) *Al. non est.* (2) *Vulgata Joann. VII. 18. Qui autem querit gloriam ejus qui misit eum, hic verax est: ibidem vero VIII. 50. Ego autem non quero gloriam meam.* (3) *Al. corruptibilibus.*

trariis causis causata. Ergo non potuit omnes nostras infirmitates habere.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut dicit Damascenus, **Lib. III. de Fide cap. xx.** Christus habuit in se omnes naturales, & indetractibiles passiones. Dicitur autem passiones naturales quæcumque universaliter humanam naturam consequuntur, sive ex conditione naturæ, sicut indigentia cibi, & potus, sive quæ pro peccato primi parentis in totam naturam devenerunt ex principiis naturæ sibi relicta causa, sicut fames, sitis, labor, dolor, & hujusmodi. Indetractibiles autem passiones sunt quæ defectum gratiæ non important, sicut importat pronitas ad malum, & difficultas ad bonum, & hujusmodi, quæ ex carentia gratiæ, vel perfectionis contingunt. Ex hoc enim laus Christi minueretur, si perfectus in virtutibus non fuisset, secundum quas est laus, & viruperium, sive detrectatio secundum eorum opposita. Unde duo genera defectuum non assumpsit, illa scilicet quæ non universaliter humanam naturam consequuntur, sicut lepra, cæcitas, febris, & hujusmodi: contingunt enim ex particularibus (3) corruptionibus in singulis personis: & hos defectus assumere non debuit, quia ad curandum naturæ morbum venit. Item illa non assumpsit quæ ad imperfectionem gratiæ pertinent, sicut ignorantiam, difficultatem ad bonum, & hujusmodi: quia ipse venerat ad hoc ut de pleitudine suæ gratiæ omnes acciperemus.

Ad primum ergo dicendum, quod debuit fratribus assimilari quantum ad illa in quæ omnes fratres conveniunt, quæ ad defectum gratiæ non pertinent: non enim fuit fratribus similis nisi in natura speciei: & ideo quantum ad actus, & defectus qui consequuntur totam speciem, debuit fratribus assimilari.

Ad secundum dicendum, quod sicut Deus curavit omnes in hoc quod assumpsit naturam, in qua omnes conveniunt; ita curavit omnes defectus in hoc quod assumpsit illos defectus in quibus omnes conveniunt; ex quibus quasi causis primordialibus alii oriuntur: ex passibilitate enim naturæ quam assumpsit, sequitur febris, & omnia hujusmodi.

Ad tertium dicendum, quod humiliari debuit in quantum potuit decenter. Non autem fuit decens ut qui venerat alios in gratiam adducere, defectum, vel imperfectionem gratiæ pateretur; neque qui naturam in aliis integrare venerat, ipse in his in quibus alii integri sunt, defectum pateretur.

Ad quartum dicendum, quod quamvis omnes defectus æqualiter sint indecentes divinæ majestati quantum ad suam naturam, non tamen quantum ad naturam assumptam, ut patet ex dictis.

Ad quintum dicendum, quod aliqui defectus sunt qui plenitudini gratiæ repugnant, & ideo ex hoc quod habuit omnem gratiam, magis debet concludi quod non habuit omnes defectus quam quod habuit. Vel dicendum, quod quia alios reintegrare venerat, debuit in perfectionibus potentior esse, non in defectibus: quia plus indignisset ipse reformari quam reformare: & ideo habuit omnem gratiam, non tamen omnem defectum.